

УДК 796.012.5

Жовтоножко Д.О.¹, Корж Н.Л.², Курта Є.О.³

¹ студ. гр. УФКС-114м НУ «Запорізька політехніка»

^{2,3} доц. НУ «Запорізька політехніка»

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ МОДЕЛЮВАННЯ ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СПОРТИВНИХ ІГРАХ

В умовах стрімкого зростання спортивних досягнень в різних видах спорту, виникла необхідність вдосконалення наукових основ теорії і методики підготовки спортсменів різного рівня кваліфікації, зокрема, управління підготовкою юних спортсменів, а саме прогнозування, моделювання та програмування спортивних результатів в командних спортивних іграх. Нажаль за останні десятиріччя аналіз в цьому напрямку, щодо моделей змагальної діяльності юнацького спорту, зокрема юних гандболістів не знайшли відповідної популярності у наукових дослідженнях. У більшості випадках це кваліфікаційні або наукові роботи студентів-випускників профільних ВНЗ.

«Змагальна діяльність» – це об’єктивний спосіб демонстрації досягнутого рівня підготовленості, спосіб оцінки і порівняння досягнень окремих спортсменів і команд.

Різні параметри, що характеризують ті, чи інші компоненти змагальної діяльності, з одного боку, взаємообумовлені, а з іншого – часто слабо пов’язані між собою та потребують диференційованої оцінки та вдосконалення.

Змагальна діяльність спортсменів-гандболістів відбувається в умовах напруженої боротьби, швидких змінах ігрових ситуацій: ведення, ловля та передача м’яча в умовах дефіциту простору та часу.

Змагальна діяльність не існує сама по собі, вона має більш широке розуміння спортивного змагання, яке охоплює симбіоз психологічної, техніко-тактичної, фізичної підготовленості та готовності спортсменів до командного протистояння за для досягнення поставленої цілі – «Перемоги». Тож і моделювання будь якої змагальної діяльності неможливо без моделювання тренувального процесу та його складових.

Моделювання – це процес дослідження будь-яких явищ, процесів або об'єктів шляхом побудови й аналізу їх моделей.

Модель – це засіб та форма наукового пізнання.

В спортивній практиці в процесі проведення тренувальних занять використовують різноманітні моделі, які розділено на дві великі групи. Перша група це: моделі, що характеризують структуру змагальної діяльності, необхідні для досягнення заданого результату; моделі, що характеризують основні сторони підготовленості спортсменів і забезпечують ефективну змагальну діяльність; морфо-функціональні моделі, які відображають морфологічні особливості організму та можливості окремих систем і їх частин та забезпечують відповідний рівень підготовленості до змагальної діяльності). Друга група це: моделі крупних структурних утворень тренувального процесу – етапів багаторічного тренування; моделі тренувальних етапів, мезо- і мікроциклів; моделі тренувальних занять та їх частин; моделі окремих тренувальних вправ та їх комплексів.

Вірно підібрана модель на початковому етапі, дає змогу визначити загальну стратегію тренування, підібрати відповідні методи та засоби в тренувальному періоді, а також рівномірно розподілити та оптимізувати навантаження. В організації навчально-тренувального періоді стає можливим створити, як модельні характеристики реальних умов в змагальний період, так і окремі частин гри (атака, захист, тощо).

В гандболі, як і в інших ігрових видах спорту кожен спортсмен має своє спортивне амплуа. А змагальна практика та ігровий досвід спортсменів високої кваліфікації дає можливість враховувати їхні показники контролю змагальної діяльності для створення нових моделей, які можуть бути орієнтирами для тренерів у спортивному відборі та підготовці юних гандболістів. Розробка модельних характеристик для юних гандболістів з різним амплуа на основі аналізу результативності виконання техніко-тактичних дій юного спортсмена на площадці – є дієвим засобом оптимізації та вдосконалення тренувального процесу.

Аналізуючи вище викладене маємо зазначити, що підвищення рівня змагальної діяльності юних спортсменів потребує більш глибокого та ґрунтового забезпечення навчально-тренувального процесу з розробкою нових сучасних підходів. Одним з яких є моделювання не тільки змагальної та тренувальної діяльності, а й обов'язкова розробка моделі психологічної

діяльності юного спортсмена, яка є новою концепцією формування психологічної стійкості та готовності юного спортсмена до особистої та командної роботи в варіативних умовах змагальної діяльності.